

MEGHALT JAN SIBELIUS

Élt 91 évet. Helsinkiben, Berlinben, majd Bécsben tanult zenét. Zeneszerzői munkásságának első szakaszában bámulatos tehetséggel és rendkívüli tudással régi finn népmesékre komponál zenei illusztrációt. Hamar kitűnik a finn kolklórhoz nagyon közelálló eredeti stílusával. Gyönyörű szimfonikus poémái, melyekhez az »ezer tó országának« sajátos hangulata és festői tájai, lángoló hazaszeretete és a nemzeti mítosz adtak ihletet, a finn zene új stílusa kialakulásának kezdetét jelentik. Alkotásának második szakaszában mindinkább eltér a programatikus zenétől, művészete elmélyül, befelé orientálódik, műveiben a tiszta instrumentális domborodik ki. Komponál kamarazenét, instrumentális szerzeményeket, szóló-éneket, kardiákat, szimfóniákat, valamint zenét több drámához. Roppanó méretű és örökértékű zenei munkásságával kiérdemli »Észak Beethovene« elnevezést.

A finn zene Jan Sibelius szerzeményeivel az európai zenekultúra alkotórésze lett. Hazájában a zenéjének szentelt fesztiválok néptűnnpéllé nőttek, s alighanem azok is maradnak.

EGY ÚJ OPERA, AMELY VILÁGSIKERRE SZÁMÍTHAT

Az idei Salzburgi Ünnepi Játékokon mutatták be Európában első ízben Rolf Liebermann »A nők iskolája« című operáját. Ezt a háromfelvonásos vígoperát legelőször az amerikai Louisville-ben (Kentucky állam) hozták színre két évvel ezelőtt, az európainál valamivel rövidebb változatban.

Több zeneszakértő véleménye szerint Rolf Liebermannak ez a műve Ferruccio Busoni „Arlecchino“-ja, Ravel „L'Heure Espagnole“-ja, Sztravinszkij »Mavrak“-ja, Puccini »Gianni Schicci“-je mellé, vagyis korunk legértékesebb vígoperái közé sorolható. Azt mondják: világsikerre számíthat.

»A nők iskolája«-nak librettóját Heinrich Strobel írta Molière azonos című vígjátéka alapján. Liebermann ez előtt két operát írt (»Leonora 40/45« és »Penelope«).

Érdekes, hogy a zeneszerzők az utóbbi időben, operáikhoz leginkább a drámairodalomból merítenek témát. Ennek, többek szerint, az a magyarázata, hogy a mai költők nemigen írnak operának alkalmas szöveget.

AZ OHRIDI LEGENDA SIKERE

Szerbia Kultúrtaácsa egyik szeptemberi ülésén elvben jóváhagyta azt a javaslatot, hogy dotálja Stevan Hristić »Ohridi legenda« című balettje partitúrájának kiadását. Ez a zenei alkotás nemcsak nálunk, hanem sok külföldi színpadon is népszerűvé vált. Nagy sikerrel adták elő az edinburghi, a wiesbadeni és az athéni nemzetközi fesztiválon, valamint Zürichben, Bécsben, Grácban, Genfben, Triesztben, Genuában, Plzenben és Lengyelországban. Hamarosan a moszkvai Nemirovics-Dancsenkó Színház is bemutatja.

HÍRES IRÓK RAJZAI ÉS FESTMÉNYEI

Az UNESCO »Futár« című folyóiratának szeptemberi száma azokkal a világhírű írókkal és klötőkkel foglalkozik, akik éppúgy szerettek rajzolni és festeni, mint írni. A folyóirat fősorol ezek közül mintegy hetven művészt, s 130 reprodukciót közöl alkotásaikból. A képek alatt ott találjuk L. Tolsztojt, Victor Hugo, Rabindranat Tagore, Goethe, Frederico Carcia Lorca, Thackerey, H. G. Wells, Ch. Baudelaire, Mark Twain, Edgar Allan Poe, Puskin, Gogol, Rimbaud, Charlotte Branté, George Sand, Musset, Pierre Lotti, Cocteau és más világhírű írók nevét.

A »Futár«-nak ebből a számából sok érdekességet tudunk meg a képzőművész-írókról. Ime néhány. Rabindranat Tagore 67 éves korában kezdett rajzolni és festeni, amikor már irodalmi tevékenységéért Nobel-díjat kapott. Ezután mind kevesebbet írt, s egyre többet foglalkozott festőművészettel. Több mint kétezer értékes festményt és rajzot hagyott hátra. L. Tolsztojt egy egész sor eredeti illusztrációt készített Jules Verne »80 nap alatt a föld körül« című regényének orosz kiadásához. Goethe az írás mellett egész életében festett és rajzolt is. Baudelaire rendkívül gyorsan tudott karikatúrákat rajzolni.

KORONÁK TANÚJA

A Les Nouvelles Littéraires utóbbi számaiban igen érdekes és időszerű irodalmi körkérdést indított, s folytatólagosan közli a válaszokat. A nemcsak ismert íróknak és mű-

vészeknek, hanem sok egyszerű olvasónak is fölített kérdés a következő: Szükséges-e, hogy a regényíró tanuja legyen korának? A hetilap eddig Roland Dorgeles, Félicien Marceau, André Maurois, André François-Poncet, Paul Guth, Gérard Bauer és René Claire filmrendező válaszát közölte.

ÉRDEKES ANTOLÓGIA

Claude Aveline legújabb könyvének („Végszó”) különös tárgyat választott: az emberiség nagy íróinak, művészeinek, gondolkodóinak végszavához fűz meditációkat. — A végszó egy-egy beszéd és írás végén is a fénypont, — mondja előszavában —, hogyne lenne hát a legjellemzőbb, a legmutatóbb, a leglényegesebb az egész életút csattanója, az utolsó szó az ember ajkán. — Jean Cassou a könyvről írt bírálatában ezt mondja: — Ezekben a végszavakban nem a halálról van szó, hanem az életről. Ez a könyv, a halálos ágyon született végszavak gyűjteménye, valóságos himnusza az életnek. A legélvezetesebb és leghasznosabb antológia a tünő századokból.

ZENEI LAROUSSE

A Larousse, ez az ismert francia szótár- és lexikográfiai intézet, enciklopédikus kiadványait egy újabb igen hasznos könyvvel gazdagította: egy kétkötetes zenei lexikonnal (Larousse de la Musique). A világ legismertebb muzikológusai, zenetörténészei, esztétái és zeneszerzői állították össze. Tizenkétezer címszó alatt foglal össze minden lehető ismeretet a zenei terminológia, a hangszerek és zenei formák története, a népzene és nemzeti zene területéről, a nagy zenészek életrajzával és fő műveivel együtt. Érdekes újítás az, hogy harmadik kötete lemezgyűjtemény a zenei formák szemléltetésére. Bő bibliográfia és 800 metszet egészíti ki az értékes művet.